

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า จึงควรอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการเรียนรู้ที่ถูกต้อง การเรียนรู้ของเด็กควรเริ่มจากครรภ์มารดา จนทารกคลอดออกมา ทารกจะมีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะช่วง 3 ปีแรกของเด็กเป็นช่วงระยะที่สำคัญที่สุดเนื่องจากสมองของเด็กมีการเจริญเติบโตและพัฒนาการอย่างรวดเร็ว และการพัฒนาเด็กปฐมวัย 0-5 ปี เป็นช่วงอายุที่สำคัญที่สุดของชีวิตมนุษย์ เพราะร่างกายจะมีการพัฒนาทางอารมณ์ จิตใจ ที่จะ เป็นพื้นฐานของการพัฒนาในวัยต่อไป เด็กแต่ละคนจะเจริญเติบโต และมีลักษณะพัฒนาการ แตกต่างกันไปตามวัย เนื่องจากเด็กวัยนี้ร่างกายจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วที่สุด ทั้งในด้านกล้ามเนื้อต่างๆ และใยประสาท ซึ่งมีผลต่อความฉลาดและการเรียนรู้ของเด็กซึ่ง สามารถจดจำสิ่งต่างๆ อย่างรวดเร็ว ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในวัยนี้จึงมีอิทธิพล และเป็น พื้นฐานที่สำคัญต่อการส่งเสริมพัฒนาการและความพร้อมในการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, หน้า 31)

เนื่องจากสภาพปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลให้ผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยไม่มีเวลา ดูแลบุตรของตนเอง เพราะต้องไปทำงานนอกบ้าน ทำให้เด็กก่อนวัยเรียนได้รับการเลี้ยงดูที่ไม่ ถูกสุขลักษณะและพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเป็นรากฐาน บุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็กเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นอนาคตของชาติ การพัฒนาเด็ก ทำได้โดยการให้การศึกษา การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และพัฒนาความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ บุคลิกและสังคม เพื่อ เตรียมรับการศึกษาคือ การจัดการศึกษาในระดับนี้อาจจัดรูปของชั้นเด็กเล็ก อนุบาล หรืออยู่ ในรูปศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย การจัดการศึกษาของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นนโยบายหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 มาตรา 78 พ.ร.บ.กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจาย อำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาตรา 30 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 41 และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2537 มาตรา 67 (5) ทำให้องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับภารกิจถ่ายโอนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกรมพัฒนา ชุมชน ในปี 2544 และจะต้องดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นขึ้นเองในกรณีที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการได้ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หลาย แห่งซึ่งไม่เคยจัดการศึกษาในการจัดการศึกษาปฐมวัยประสบปัญหาต่างๆ หลายด้านโดยเฉพาะ

ปัญหาด้านการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และด้านอาคารสถานที่ (สมประสงค์ วงษ์อุบล, 2543, หน้า 3)

ปัจจุบันศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลมีปัญหาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเป็นอันมาก พบว่าผู้ปกครองของเด็กส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะการบริหารการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างจากการบริหารการศึกษาของส่วนกลาง รวมถึงความแตกต่างทางด้านวิชาการและความแตกต่างของแต่ละท้องถิ่น จึงทำให้ผู้ปกครองไม่เข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและการมีส่วนร่วม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539, หน้า 24)

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่จังหวัดลพบุรีพบว่า การเริ่มดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลได้ดำเนินการก่อนสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลได้ดำเนินการมาเป็นเวลาเพียง 5 – 10 ปี ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลพบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประจำองค์กรบริหารส่วนตำบล ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครองเท่าที่ควร (ท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี, 2550, หน้า 11)

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของผู้ปกครองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี จึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม ด้านวิชาการ ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน เพื่อจะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ การพักอาศัย ขนาดขององค์กรบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี ในครั้งนี้ มีความสำคัญ คือ

1. เพื่อใช้เป็นข้อมูลรายงานแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. เพื่อนำไปแก้ไขปัญหาอุปสรรคและปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัย ได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ไว้ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปี 2553 จำนวน 7,732 คน (ท้องถิ่นจังหวัดลพบุรี, 2553)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เนื่องจากประชากรมีจำนวนที่แน่นอน (finite population) สูตรที่ใช้ในการหาขนาดของตัวอย่างจึงใช้สูตรยามาเน่ (Yamane) ที่มีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ในการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (สุวริย์ ศิริโภคภิมรณ, 2546, หน้า 445) ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบ ประกอบด้วย

2.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

2.1.2 อายุ

- 1) ต่ำกว่า 30 ปี
- 2) 30-40 ปี
- 3) 41-45 ปี
- 4) มากกว่า 45 ปี

2.1.3 อาชีพ

- 1) ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
- 2) ธุรกิจส่วนตัว
- 3) เอกชน
- 4) อื่นๆ (เช่น.....)

2.1.4 ระดับการศึกษา

- 1) ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี
- 2) ระดับปริญญาตรี
- 3) ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

2.1.5 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- 1) ต่ำกว่า 5,000 บาท
- 2) ระหว่าง 5000-10,000 บาท
- 3) มากกว่า 10,000 บาท ขึ้นไป

2.1.6 สถานภาพ

- 1) บิดา - มารดา
- 2) ปู่ย่า - ตายาย
- 3) ญาติ

2.1.7 การพักอาศัย

- 1) อยู่ในเขต (อบต.)
- 2) นอกเขต (อบต.)

2.1.8 ขนาดขององค์กรบริหารส่วนตำบล

- 1) เล็ก
- 2) กลาง
- 3) ใหญ่

2.1.9 การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

- 1) มาก
- 2) ปานกลาง
- 3) น้อย

2.1.10 ความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 1) มาก
- 2) ปานกลาง
- 3) น้อย

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี โดยใช้การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ

2.2.1 ด้านบุคลากร

2.2.2 ด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม

2.2.3 ด้านวิชาการ

2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลหรือองค์คณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุน การดำเนินการในขั้นตอนต่างๆ ไม่ว่าเป็นการเริ่มคิดวางแผนหรือการดำเนินการตลอดจนการประเมินผลที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งร่วมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัตินั้นด้วย ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร องค์กรคณะบุคคล

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร หมายถึง การมีส่วนร่วมในงานเกี่ยวกับบุคลากร เริ่มตั้งแต่การวางแผนอัตรากำลัง การสรรหาบุคลากร และการบรรจุแต่งตั้ง การจัดทำระเบียบประวัติบุคลากร การปกครองบังคับบัญชา การกำหนดเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน การเสริมสร้างประสิทธิภาพ การพัฒนาบุคลากร การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการพ้นจากตำแหน่ง เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานมีประสิทธิภาพ

2.2 ด้านอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อม หมายถึง การมีส่วนร่วมในงานที่ดูแลบริเวณต่างๆ ของสถานศึกษา รวมไปถึงอาคารสถานที่ อาคารประกอบ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างของสถานศึกษา โดยรู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุด รู้จักส่งเสริมบำรุงสภาพที่มีอยู่ให้คงสภาพดีและสนองความต้องการได้เพียงพอ

2.3 ด้านวิชาการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการนิเทศ ติดตาม การจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน การประสานความร่วมมือ และให้ความรู้แก่ชุมชน และท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

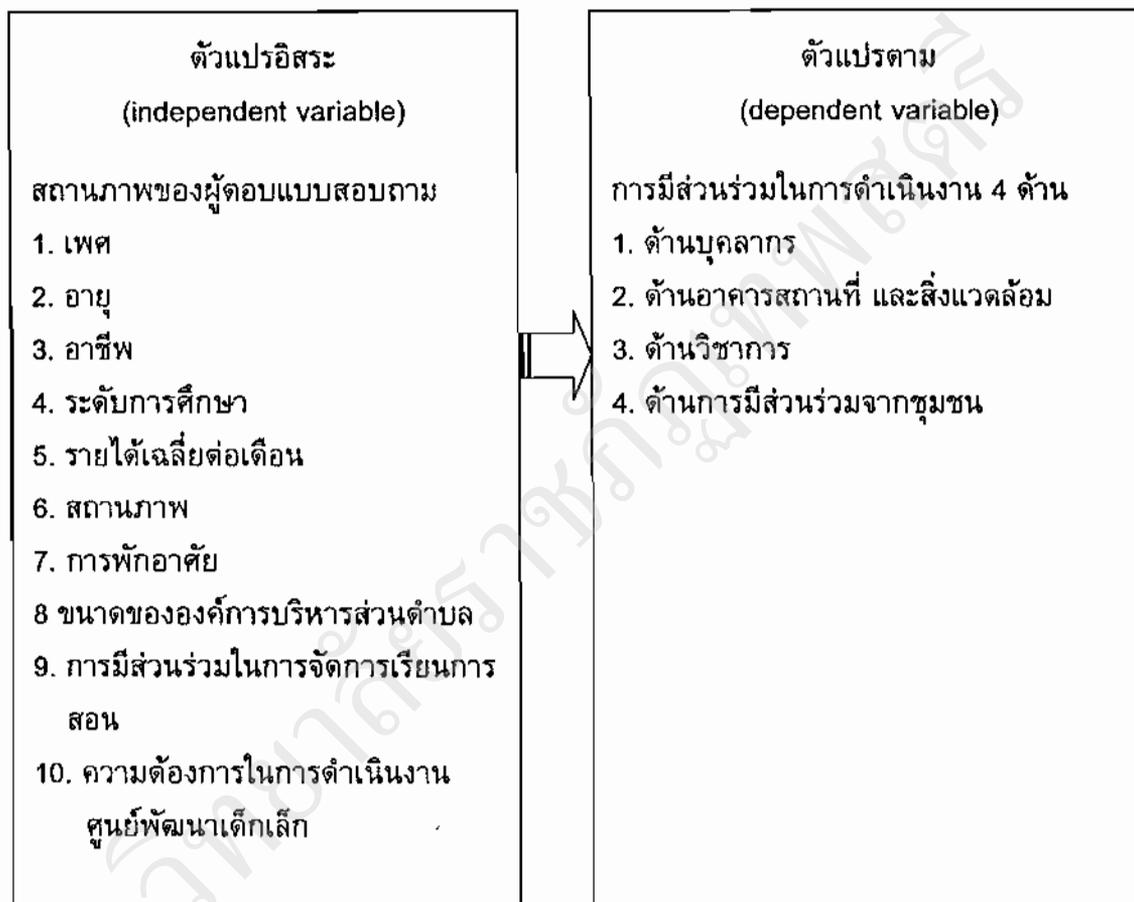
2.4 ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน หมายถึง การมีส่วนร่วมในวิธีการหรือกระบวนการที่สร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อกัน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและเกิดความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาตามความต้องการของชุมชนต่อไป

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4. องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สร้างขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นส่วนราชการท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารของตำบล ตามกฎหมายที่กำหนด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการพัฒนาจากแนวคิดของกรมส่งเสริมการปกครอง ท้องถิ่น (2549, หน้า 2) เป็นแนวคิดหลัก โดยจำแนกการมีส่วนร่วมเป็น 4 ด้าน

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดลพบุรี แตกต่างกัน จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน สถานภาพ การพักอาศัย ขนาดขององค์การบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก